

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

503. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 10 I 11 GRUDNIA 2014 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Badania naukowe i innowacje jako źródło ponownego wzrostu gospodarczego”

COM(2014) 339 final – SWD(2014) 181 final

(2015/C 230/09)

Sprawozdawca: Gerd WOLF

Dnia 10 czerwca 2014 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Badania naukowe i innowacje jako źródło ponownego wzrostu gospodarczego”

COM(2014) 339 final – SWD(2014) 181 final.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 19 listopada 2014 r.

Na 503. sesji plenarnej w dniach 10–11 grudnia 2014 r. (posiedzenie z dnia 11 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny jednomyślnie przyjął następującą opinię:

1. Streszczenie i zalecenia

1.1. Komitet stanowczo popiera cel wytyczony przez Komisję, a także zaproponowane w związku z nim środki. Ich realizacja leży jednak przede wszystkim w zakresie zadań i kompetencji państw członkowskich.

1.2. Ze względu na niewystarczające wykorzystanie przez Komisję efektu mnożnikowego w odniesieniu do polityki państw członkowskich Komitet apeluje o dobrą wolę, konstruktywne podejście i moc decyzyjną wszystkich zaangażowanych podmiotów, by nadać pierwszeństwo temu pilnemu i trudnemu zadaniu, a także zapewnić jego pomyślną realizację w sposób konsekwentny i bez dodatkowych obciążeń biurokratycznych.

1.3. Zdaniem Komitetu pierwszoplanowe znaczenie mają tu następujące zadania:

— rozbudowanie i dalsze wzmocnienie doskonałych zdolności w zakresie badań naukowych i rozwoju, a także centrów innowacji w oparciu o najlepsze przykłady; dostosowanie programu kształcenia, wyposażenia i zaangażowania uczelni wyższych do tego celu,

- odpowiednie, stałe wspieranie badań podstawowych jako żywnego podłoża dla przyszłych innowacji,
- krzewienie postawy społecznej sprzyjającej propagowaniu, akceptacji i nagradzaniu innowacji, a także wskazanie, ocena oraz – na ile to stosowne – złagodzenie lub pokonanie przeszkód administracyjnych, gospodarczych i społecznych,
- zapewnienie wystarczającego promowania i chronienia MŚP, nowo zakładanych firm i przedsiębiorstw gospodarki społecznej jako głównego filara skutecznej polityki innowacji,
- dokończenie procesu tworzenia europejskiej przestrzeni badań i innowacji,
- stworzenie atrakcyjnego i stabilnego europejskiego rynku pracy dla badaczy, a także skuteczne usunięcie niekorzystnych skutków społecznych.

1.4. Komitet odsyła do następujących rozdziałów, w których zawarto szczegółowe uwagi.

2. Komunikat Komisji (w bardzo dużym skrócie)

2.1. Komunikat dotyczy wysiłków Komisji na rzecz wydatnego zwiększenia potencjału badań naukowych i innowacji (B +I) – niezbędnej siły napędowej ponownego wzrostu gospodarczego – poprzez poprawę jakości inwestycji koniecznych do konsolidacji budżetowej, które przewidziane są w ramach przyjętych w państwach członkowskich strategii sprzyjających wzrostowi gospodarczemu.

2.2. Komisja proponuje:

- (i) zgodnie z koncepcją sprzyjającej wzrostowi gospodarczemu konsolidacji budżetowej państwa członkowskie muszą priorytetowo potraktować finansowanie działań pobudzających wzrost gospodarczy, zwłaszcza badań naukowych i innowacji;
- (ii) finansowanie to musi iść w parze z reformami służącymi poprawie jakości, efektywności i rezultatów wydatków publicznych i inwestycji przedsiębiorstw przeznaczanych na badania naukowe i innowacje;
- (iii) we wprowadzanych reformach państwa członkowskie powinny skoncentrować się wokół trzech głównych osi związanych z poprawą:
 - jakości procesu opracowywania strategii i kształtowania polityki,
 - jakości programów i mechanizmów finansowania,
 - jakości instytucji prowadzących działalność w zakresie badań naukowych i innowacji.

2.3. Komisja będzie wspierać państwa członkowskie oraz wykorzysta doświadczenia zdobyte w ramach inicjatywy przewodniej⁽¹⁾ „Unia innowacji” i europejskiej przestrzeni badawczej.

2.4. Ponadto niezbędne jest ulepszenie jakości ekosystemu innowacji w jak najszerszym zakresie oraz stworzenie ku temu odpowiednich warunków ramowych dla europejskich przedsiębiorstw.

2.5. Od wprowadzenia inicjatywy „Unia innowacji” poczyniono wprawdzie wyraźne postępy, niemniej potrzebne są dalsze działania, by:

- usprawnić funkcjonowanie jednolitego rynku,
- ułatwić i zróżnicować dostęp do finansowania,
- zwiększyć potencjał sektora publicznego w zakresie innowacji,
- stworzyć trwałe miejsca pracy w działalności w dużym stopniu opartej na wiedzy,
- rozwinąć zasoby ludzkie złożone z osób posiadających zdolności innowacyjne,
- wspierać pionierskie badania naukowe,

⁽¹⁾ COM(2010) 546 final.

- wzmocnić zewnętrzny wymiar polityki w zakresie badań naukowych i innowacji oraz
- zwiększyć zaangażowanie społeczeństwa w kwestie związane z działalnością naukową i innowacjami.

2.6. Komisja zwraca się do Rady o podjęcie tego tematu zgodnie z propozycjami przedstawionymi w komunikacie.

3. Uwagi ogólne

3.1. W powiązaniu z historycznym procesem oświeceniowym⁽²⁾ badania i innowacje umożliwiły ludzkości w krótkim czasie największy jak dotąd rozwój wiedzy, a także poprawę zdrowia, umiejętności technicznych i zamożności, które są siłą napędową dalszego wzrostu gospodarczego i postępu społecznego.

3.2. Są tego świadome również kraje spoza Europy, co coraz bardziej zaostrza globalną konkurencję w kwestiach dotyczących wiedzy i innowacji. W międzyczasie przede wszystkim w Azji rozwija się w szybkim tempie znaczące ośrodki naukowo-technologiczne oraz zwiększa wydatki na badania naukowe i podnosi zdolności innowacyjne.

3.3. Komitet stanowczo popiera cel wytyczony przez Komisję, a także zaproponowane w związku z nim środki, które są zgodne z jego stale przywoływanymi zaleceniami⁽³⁾.

3.4. Tym pilniejsza jest zatem kwestia wdrożenia zaproponowanych działań i dostępnych na ten cel środków. Jak wskazała Komisja, to przede wszystkim na państwach członkowskich spoczywa odpowiedzialność za napotykaną problemy oraz zadania, którym należy sprostać.

3.5. Komisja ma do dyspozycji przede wszystkim środki programu „**Horyzont 2020**”, aby wpływać w drodze finansowej i w sposób ukierunkowany na politykę badawczą i innowacyjną państw członkowskich. Komitet już wcześniej wielokrotnie zaznaczał, że środki te mogą wywołać jedynie ograniczony efekt dźwigni.

3.6. Komitet apeluje zatem o dobrą wolę, konstruktywne podejście i moc decyzyjną wszystkich zaangażowanych podmiotów, by nadać pierwszeństwo temu pilnemu zadaniu oraz stopniowo, konsekwentnie i bez dodatkowych obciążeń biurokratycznych zapewnić jego pomyślną realizację.

3.7. Ponadto jest konieczne, aby wszystkie państwa członkowskie poczyniły dalsze postępy w tej dziedzinie. Szczególnie chodzi o to, by pomóc wszystkim państwom członkowskim, zwłaszcza tym mniej zaawansowanym, w rozbudowaniu i umocnieniu nowoczesnych i doskonałych zdolności w zakresie badań naukowych i rozwoju oraz centrów innowacji, a także w dostosowaniu do tego celu programów kształcenia i wyposażenia na uczelniach wyższych. Europie potrzebne są uczelnie wyższe na światowym poziomie. Dlatego też należy promować przede wszystkim uczelnie wyższe i ośrodki badawcze jako źródła innowacyjnych pracowników i pomysłów.

3.8. Wymaga to w pierwszym rzędzie przeprowadzenia odpowiednich reform strukturalnych w tych instytucjach (w tym międzynarodowej oceny jakości), a także przekazania i wykorzystania na te zadania środków z **funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE**. Komisja musi wspierać i monitorować ten proces. Dzięki temu możliwe będzie stworzenie synergii oraz zmniejszenie przepaści innowacyjnej w Europie.

3.9. Tam, gdzie nie istnieje jeszcze nowoczesny i skuteczny system naukowo-badawczy, trzeba go stworzyć w drodze wymiany doświadczeń oraz dzielenia się sprawdzonymi rozwiązaniami. W tym celu należy powołać znakomite i doświadczone podmioty i przyznać im odpowiedzialność, swobodę działania i wystarczające, niezawodne środki. Ważną rolę może tu również odegrać koncepcja **partnerstw na rzecz doskonałości**, w ramach której istniejące już klastry doskonałości odgrywają rolę partnera.

3.9.1. Komitet przestrzega jednak przed nadmiernym ujednoczeniem i związaną z nim utratą konkurencyjności systemowej, która jest niezbędna dla powstawania przyszłych innowacji. Jednocześnie ostrzega przed zbyt sformalizowanymi kryteriami oceny. Z kolei międzynarodowa wzajemna weryfikacja jest najlepszym z dostępnych, niezawodnym środkiem oceny i zagwarantowania niezbędnej jakości badań i rozwoju na szczeblu europejskim, mimo potencjalnych słabości oceny rewolucyjnych koncepcji.

⁽²⁾ *Science as Public Culture*, Jan Goliński, Cambridge University Press.

⁽³⁾ Np. Dz.U. C 132 z 3.5.2011, s. 39, Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 111, Dz.U. C 44 z 15.2.2013, s. 88, Dz.U. C 76 z 14.3.2013, s. 31, Dz.U. C 76 z 14.3.2013, s. 43, Dz.U. C 341 z 21.11.2013, s. 35, Dz.U. C 67 z 6.3.2014, s. 132.

3.10. Ponadto czas, który upływa między inwestycjami w B+I a sukcesem nowych innowacji bywa wyjątkowo długi, przez co szczególnie trudno przewidzieć i ocenić związek przyczynowy.

3.11. Już od dawna wiadomo, że siła gospodarcza i dobrobyt państwa – o ile nie opierają się przede wszystkim na dostępności surowców – są skorelowane zwłaszcza z inwestycjami w B+I oraz związanymi z tym zdolnościami innowacyjnymi.

3.12. W tym kontekście Europa potrzebuje efektywnej, otwartej i atrakcyjnej dla najlepszych talentów z całego świata przestrzeni badawczej, na którą należy ukierunkować politykę imigracyjną i w ramach której tworzące ją krajowe systemy nauki mogłyby skuteczniej współpracować na poziomie europejskim i w większym stopniu łączyć się w sieci z najlepszymi instytutami międzynarodowymi.

3.13. Europa potrzebuje też wysiłków politycznych i postawy społecznej ukierunkowanej na wspieranie, akceptację i nagradzanie innowacji oraz na stworzenie warunków dla zaangażowanej przedsiębiorczości. Wymaga to między innymi wskazania, oceny i – na ile to stosowne – złagodzenia lub pokonania przeszkód administracyjnych, gospodarczych i społecznych, a także poprawy i wzmocnienia ekosystemu innowacji.

3.14. Wymaga to polityki badań i innowacji w państwach członkowskich UE, która łączyłaby krajową działalność z inicjatywami europejskimi i międzynarodowymi i prowadziła do współpracy polityki, nauki, gospodarki i społeczeństwa obywatelskiego również na poziomie europejskim, lecz była powiązana również z inicjatywami lokalnymi i regionalnymi.

3.15. Oprócz badań i innowacji finansowanych ze środków publicznych to przede wszystkim przedsiębiorstwa, które ze swej strony na dużą skalę inwestują w badania i rozwój, podbijają rynki nowymi produktami, usługami i technologiami. Przedsiębiorstwa, w tym również przedsiębiorstwa gospodarki społecznej, w decydujący sposób przyczyniają się do zagwarantowania poprzez innowacje pozycji Europy na światowych rynkach oraz do tworzenia bądź utrzymania miejsc pracy w Europie.

3.16. Nie dotyczy to, niestety, wszystkich dużych firm. Jedną z przyczyn może być uwarunkowana systemowo niechęć kadry kierowniczej do ryzyka rynkowego ⁽⁴⁾ związanego z tzw. technologiami przełomowymi. Samolotu nie wynalazł i nie rozwinął przecież przemysł okrętowy ani kolejowy, a innowacje wprowadzone przez Microsoft czy Apple nie były dziełem koncernów elektrycznych i elektronicznych, które wcześniej zajmowały dominującą pozycję na rynku.

3.17. Dlatego też nowe pomysły są często opracowywane lub wprowadzane na rynek przez osoby ze świata przedsiębiorczości i zespoły interdyscyplinarne bądź nawet podmioty zewnętrzne. Szczególnie istotna rola przypada zatem MŚP, nowo zakładanym firmom i przedsiębiorstwom gospodarki społecznej. Dlatego zapewnienie im wystarczającego wsparcia i ochrony musi być głównym elementem każdej skutecznej polityki innowacji.

3.18. W opinii w sprawie Unii innowacji ⁽⁵⁾ stwierdzono już wyraźnie, że duży potencjał w zakresie innowacji leży ponadto w dziedzinie stosunków międzyludzkich i form organizacyjnych, w tym w przedsiębiorstwach gospodarki społecznej. Obejmują one całą dziedzinę działalności naukowej, gospodarczej i społecznej, która została opisana w pozostałych rozdziałach. Jednocześnie innowacje nie muszą być koniecznym wynikiem systematycznych badań i rozwoju, lecz mogą również powstać dzięki pracom w terenie i związanym z nimi doświadczeniom. Obejmują one m.in.:

— innowacyjne miejsca pracy,

— współpracę między partnerami społecznymi a przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego,

— innowacje społeczne uwzględniające wszystkie potrzeby, których nie uwzględnił należycie rynek lub sektor publiczny,

⁽⁴⁾ Zob. np. Clayton M. Christensen „The Innovator’s Dilemma”, Harper Business.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 132 z 3.5.2011, s. 39.

— rolę pracowników jako źródła wiedzy i pomysłów.

Komitet poparł ponownie⁽⁶⁾ cel Komisji Europejskiej, który polega na szerokim promowaniu tego typu innowacji.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Komitet przypomina, że wprawdzie istnieją silne wzajemne powiązania między badaniami i innowacjami, jednak mają one różne cechy i rozwijają się w różnych warunkach działania⁽⁷⁾. Dlatego też trzeba uznać te różne warunki działania w kontekście ich „autonomii”, a jednocześnie postarać się jak najlepiej je ze sobą powiązać.

4.2. Odnośnie do wykorzystania środków publicznych – tzn. tych środków finansowych, które pochodzą z podatków uiszczanych przez obywateli i podmioty gospodarcze oraz są zarządzane w drodze demokratycznych procesów – EKES stwierdził niedawno⁽⁸⁾, że wszelkie wsparcie ze strony Komisji (pochodzące wszak ze środków publicznych) winno dotyczyć zadań, dla których wsparcie pochodzące ze źródeł prywatnych jest mniej prawdopodobne. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być:

- istniejące wysokie ryzyko związane z rozwojem, zrównoważone przez znaczące korzyści jedynie w przypadku powodzenia przedsięwzięcia,
- bardzo wysokie koszty tych przedsięwzięć, których finansowanie jest możliwe tylko w przypadku wsparcia udzielonego im w wyniku połączenia wielu źródeł publicznych,
- zbyt długi okres czasu konieczny do osiągnięcia wymiernych korzyści,
- stosowanie technologii przekrojowych lub kluczowych (np. nowoczesne materiały),
- wprowadzenie wyników na rynek napotyka na trudności, jednak chodzi tu o ogólne potrzeby uwarunkowane względami społecznymi i ekologicznymi.

4.3. Komitet zajmuje następujące stanowisko w sprawie wspierania badań i rozwoju:

- W wystarczającym stopniu wspierać badania podstawowe w celu dalszego i głębszego zrozumienia natury oraz zapewnienia żywnego podłoża dla nowych pomysłów i podstawowych innowacji. Nie może się to w żadnym razie ograniczać do kierowanej przez ERBN części programu „Horyzont 2020”, lecz musi zostać rozciągnięte na wszystkie pozostałe części programu.
- Należy szanować i chronić swobodę naukową i badawczą.
- Kryterium doskonałości musi jak dotychczas być najważniejszym kryterium oceny przy zlecaniu badań.
- Istotna jest współpraca transgraniczna i łączenie zdolności.
- Konieczne jest stworzenie otwartego i atrakcyjnego europejskiego rynku pracy dla badaczy, który skutecznie usuwałby lub rekompensowałby szkody społeczne wywołane zbyt dużą liczbą umów na czas określony i mobilnością transgraniczną.
- Warunki ramowe i przepisy administracyjne powinny zostać ukierunkowane na naukę przynoszącą wyniki.
- Trzeba zadbać o optymalny przepływ wiedzy naukowej, dostęp do niej i jej przekazywanie⁽⁹⁾.
- Należy wzmocnić międzynarodowy wymiar europejskiej przestrzeni badawczej.

4.3.1. Komitet powtarza swój apel⁽¹⁰⁾ o to, by w końcu wyeliminować ryzyko i negatywne skutki społeczne, z którymi borykają się badacze w związku z niezbędną i pożądaną mobilnością transgraniczną oraz brakiem stabilnych miejsc pracy. Dlatego z zadowoleniem przyjmuje nową inicjatywę Komisji (RESAVER)⁽¹¹⁾, mającą na celu ułatwienie mobilności badaczy w Europie za pomocą nowego, ogólnoeuropejskiego systemu emerytalnego. RESAVER powinna umożliwić badaczom przenoszenie się z jednego państwa członkowskiego do drugiego bez obawy o utrzymanie uprawnień emerytalnych. Komitet postrzega to jako krok we właściwym kierunku, nie może jednak ocenić na tym etapie słuszności przyjętego podejścia.

⁽⁶⁾ Zob. przypis 3.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 218 z 11.9.2009, s. 8.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 67 z 6.3.2014, s. 132.

⁽⁹⁾ Zob. Dz.U. C 218 z 11.9.2009, s. 8.

⁽¹⁰⁾ Zob. Dz.U. C 110 z 30.4.2004, s. 3 i ponownie Dz.U. C 76 z 14.3.2013, s. 31.

⁽¹¹⁾ Komunikat prasowy Komisji z dnia 1 października 2014 r.

4.3.2. Komitet nie zajmuje się w niniejszej opinii szczegółowo konkretnymi zagadnieniami badawczymi, gdyż zostały one omówione wyczerpująco w jego opinii w sprawie programu „Horyzont 2020”. Powtarza, że z tego względu konieczny jest odpowiedni efekt mnożnikowy w odniesieniu do celów programowych państw członkowskich.

4.4. Poniżej przedstawiono stanowisko Komitetu odnośnie do wspierania innowacji. Innowacje powstają w zasadzie:

- w celu zaspokojenia potrzeb społecznych i rozwiązania wyzwań w społeczeństwie, a także w celu usunięcia niedociągnięć, czy to o charakterze technicznym, czy społecznym,
- w procesie opracowywania lub ulepszenia produktu w celu zwiększenia jakości lub obrotu,
- w oparciu o nowe rezultaty badań podstawowych, tak aby móc lepiej rozwiązać znane już problemy,
- jako wynik nowych pomysłów w celu stworzenia zupełnie nowych możliwości przemieszczania się (samolot), nawigacji (GPS) lub ułatwienia komunikacji i pracy (internet),
- w celu zaspokojenia nieznanych wcześniej potrzeb,
- jako narzędzie lub produkt uboczny badań. Może tu chodzić o nowe technologie kluczowe. Doskonałym przykładem jest opracowana przez CERN⁽¹²⁾, który jest jedną z forpoczty europejskich badań i inicjatyw badawczych, „world-wide-web” służąca połączeniu współpracujących z centrum w Genewie szkół wyższych i ośrodków badawczych z bazą danych naukowych oraz powiązanie ich z programem badawczym. Jej ogromny potencjał gospodarczy i społeczny nie został niestety wystarczająco szybko uznany i wykorzystany w Europie i dotychczas nie można w pełni oszacować jego wielkości.

4.5. Często pomysły te mogą zostać przekształcone w innowacje i innowacyjne produkty dopiero poprzez utworzenie nowych firm. Dlatego jednym z najważniejszych działań politycznych na rzecz promowania innowacji jest tworzenie takich młodych firm oraz wspieranie ich i ułatwianie im działalności w krytycznych pierwszych, np. 5–10 latach.

4.6. Choć innowacje zawsze służyły całej wspólnotie ludzkiej i wносиły tym samym decydujący wkład w dobrobyt i konkurencyjność, czasami napotyka ją one duże przeszkody społeczne i gospodarcze, gdyż nowości w gospodarce, handlu, społeczeństwie i polityce postrzegane bywają jako zagrożenie.

4.7. Innowacje mogą rzeczywiście prowadzić do przełomów gospodarczych lub również społecznych, wyparcia poszczególnych gałęzi i firm, a przede wszystkim likwidowania miejsc pracy lub osłabienia panujących klas społecznych, a ich korzystny i użyteczny dla całego społeczeństwa potencjał może się w pełni ujawnić dopiero w dłuższej perspektywie. Przykładami są tu mechaniczne krosno, wprowadzenie partnerstwa społecznego, inżynieria genetyczna, Google i Amazon czy nowe technologie służące wykorzystywaniu energii ze źródeł odnawialnych. Ponadto zdolność dostosowywania się społeczeństw i gospodarek (cykle amortyzacji) może zostać narażona na szwank w wyniku zbyt szybkich przemian wynikających z innowacji.

4.8. Związane z tym zaniepokojenie niektórych grup społecznych skłoniło Komisję do wprowadzenia⁽¹³⁾ pojęcia „odpowiedzialnych badań i innowacji” („Responsible Research and Innovation”)⁽¹⁴⁾. W związku z decydującymi dokonaniem w dziedzinie badań i innowacji jako motorem i podstawą dzisiejszego poziomu życia i wiedzy, a także podatnym gruntem o decydującej roli w historycznym procesie oświeceniowym, na którym narodziły się dominujące zasady i idee praw człowieka i rozdziału władz, Komitet uważa, że powyższa koncepcja jest myląca i jednostronna. Zaleca zatem, by przemyślano jej wpływ na społeczny wizerunek badań i innowacji.

⁽¹²⁾ <http://home.web.cern.ch/topics/birth-web>

⁽¹³⁾ COM: „Towards Responsible Research and Innovation in the Information and Communication Technologies and Security Technologies Fields”, ISBN 978-92-79-20404-3.

⁽¹⁴⁾ Np. www.consider-project.eu.

- 4.8.1. Oczywiście badania i innowacje muszą być zgodne z obowiązującymi przepisami oraz z zasadami etycznymi.
- 4.8.2. Powyższy wymóg dotyczy jednak również wszystkich innych obszarów działalności społecznej, czy to medycyny, gospodarki, dziennikarstwa, prawodawstwa, polityki czy też orzecznictwa. Dlatego zdaniem Komitetu niewłaściwe jest wyraźne powiązanie pojęcia odpowiedzialnej działalności wyłącznie z badaniami i innowacjami.
- 4.9. Obok tych podstawowych przeszkód największą przeszkodą dla innowacyjnych nowych przedsiębiorstw są problemy z finansowaniem oraz wymóg przestrzegania przez nie w pełni przepisów europejskich, które nie są jednolite wewnątrz UE.
- 4.9.1. Dlatego też Komitet przypomina swoje zalecenie ⁽¹⁵⁾, aby nowo założonym przedsiębiorstwom, jeśli nie osiągnęły krytycznej wielkości, zapewnić okres karencji oraz dać swobodę działania przez pewien czas. Może to mieć miejsce w drodze klauzuli wyjątkowej, zwalniającej te firmy w tym początkowym okresie z większości zwyczajowych obciążeń administracyjnych oraz wszelkiego rodzaju przepisów, aby mogły najpierw dowieść swoich umiejętności technicznych i gospodarczych.
- 4.10. Jak już podkreślano we wcześniejszych opiniach, do których Komitet odsyła w celu zapoznania się z dokładniejszymi zaleceniami, np. na temat innowacji społecznych, EKES wyraźnie popiera cel Komisji, jakim jest *poprawa jakości ekosystemu innowacji w jak największym zakresie i stworzenie odpowiednich warunków ramowych, stymulujących do wprowadzania innowacji*. Oznacza to przede wszystkim rozpoznanie i zniesienie przeszkód stojących na drodze innowacjom.
- 4.10.1. Szczegółowe przepisy i ograniczenia techniczne mogą się przeobrazić w ciasny gorset i przeszkodę dla innowacji. Ten aspekt trzeba uwzględnić np. w odniesieniu do szczegółowych przepisów Komisji dotyczących inicjatywy efektywności energetycznej.
- 4.10.2. Wysiłki te muszą zmierzać do zagwarantowania także w przyszłości, w sposób trwały i w możliwie najwyższym stopniu, dobrobytu, zdrowia i bezpieczeństwa obywateli i konsumentów.
- 4.10.3. Należy również zbadać na przykładach z przeszłości, czy zbyt sztywne stosowanie zasady przezroczności, np. w dziedzinie ochrony praw konsumenta czy w ramach rozwijania nowych procedur medycznych, nie hamuje przypadkiem poszukiwania nowych, skutecznych rozwiązań.
- 4.11. Zdaniem Komitetu wymaga to – mimo niekwestionowanych sukcesów europejskich w dziedzinie badań i rozwoju oraz w wielu gałęziach gospodarki – nie tylko urzeczywistnienia rynku wewnętrznego i europejskiej przestrzeni badawczej, lecz także zanalizowania głębszych przyczyn panowania w Europie – w porównaniu np. z USA czy niektórymi państwami azjatyckimi – mniej zachęcających warunków do innowacji. Dlaczego Google, Microsoft, Facebook czy Monsanto to firmy spoza Europy? Czemu nie wymyśliły lepszego Google czy Monsanto, lepiej odpowiadających potrzebom obywateli i powiązanych z polityką europejską?
- 4.12. Chodzi zatem o społeczne nastawienie, o niepostrzeżenie innowacji głównie jako ryzyka czy wręcz zagrożenia, lecz jako szansę na dalszy postęp, na dodatkowe miejsca pracy, zwiększenie siły gospodarczej i konkurencyjności Europy oraz kształtowanie europejskiego modelu społecznego. Potrzebujemy nowej, lepszej równowagi między zachowaniem ostrożności a śmiałością przedsięwzięć, między podejmowaniem małego a dużego ryzyka, między uregulowaniami a swobodą działania.

Bruksela, dnia 11 grudnia 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 132 z 3.5.2011, s. 39.